

УДК 332.141.4/.6

ЕКОНОМІКА ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ ТА ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

Студ. Ю.А. Бабич, гр. БМН 2-15

Науковий керівник доц. А.О. Дворецький

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Метою наукової роботи є обґрунтування шляхів досягнення такого соціально-економічного розвитку, за якого забезпечується збалансоване функціонування екосоціосистем.

Завдання економіки природокористування та охорони навколишнього середовища такі: вивчення економічних аспектів взаємодії суспільства і природи; аналіз спроможності ринкової системи забезпечити ефективне розміщення ресурсів довкілля; розробка методології і методики економічного обґрунтування оптимальних напрямів соціально-економічного розвитку з врахуванням екологічних обмежень.

Об'єктом дослідження є економіка природокористування – еколого-економічні системи, які охоплюють виробництво і ту частину природного середовища, на яку це виробництво впливає.

Методи і засоби дослідження використані в процесі виконання наукової роботи: аналітичний та порівняльний, якісний і кількісний, аналізу та синтезу та інші.

Результати дослідження. Аналіз проблем природокористування неминуче приводить до висновку, що головним напрямом їх вирішення є створення і широке впровадження безвідходних та маловідходних технологій. У даний час ці технології впроваджуються в Україні вкрай повільно. Охорона, і відновлення навколишнього природного середовища є дуже дорогими заходами. Однак витрати, пов'язані із захистом навколишнього середовища, є ефективними з екологічної та з соціально-економічної точки зору.

Основні умови вирішення проблем природокористування на міжнародному рівні: якісне перетворення техніко-технологічного способу виробництва; зміни в галузевій структурі економіки; модифікація цільових і ціннісних установок економічної та соціальної політики держави, яка орієнтує суб'єкти господарювання на інновації та природоохоронні інвестиції, а споживачів – слідувати екологічній системі цінностей.

Рівень екологічних потреб і попиту значно нижче, ніж необхідно, щоб запобігти глобальній економічній загрозі. Одним з базисних положень національної екологічної політики має бути зміна світогляду і системи суспільних цінностей, уявлень про розвиток економіки.

Зарубіжною практикою екологічного менеджменту доведена можливість зниження негативного впливу на навколишнє середовище на 20-30% для будь-якого підприємства на основі використання маловитратних і безвитратних методів і засобів. Необхідно поєднання економічних методів стимулювання охорони навколишнього середовища, виділення цільових державних ресурсів, використання коштів приватного сектора та економічних донорів, нетрадиційних управлінських рішень [1, 2].

Використовуються такі заходи щодо природокористування та охорони навколишнього середовища – штрафи за забруднення, податки на право користування екологічними ресурсами, субсидії екологічно свідомим виробникам. Для повноцінної інтеграції України у світове господарство, регіональні економічні об'єднання необхідно орієнтуватися на стандарти, що формуються у світовій практиці, норми і правила, пов'язані з природокористуванням і охороною навколишнього середовища які, зокрема, затверджені на рівні ООН та її структурних підрозділів [3].

Раціональне природокористування передбачає взаємозв'язок, взаємозумовленість і взаємодія природного середовища і людини на принципах рівноваги. Необхідно досягнення оптимальних пропорцій у масштабах, темпах єдиного процесу використання, охорони, відтворення природних ресурсів і об'єктів. Тому об'єктивною реальністю є не задоволення потреб людей, але й охорона і відтворення природних ресурсів та об'єктів.

Українське екологічне право не повною мірою здатне забезпечити захист природи, оскільки, з одного боку, багато в чому залишається декларативним і не містить конкретних механізмів розв'язання існуючих проблем, а з іншого — не повною мірою враховує здобутки та досвід сучасного міжнародного екологічного законодавства. Тому, розбудова демократичної, правової держави в Україні значною мірою залежить від того, наскільки ефективним і досконалим буде система законів, що забезпечують охорону навколишнього середовища та природних ресурсів в інтересах нинішнього та наступних поколінь [2].

У системі управління природоохоронною діяльністю підприємства можна виділити планування, експлуатацію очисних споруд (включаючи технологічний процес) і контроль за викидами в навколишнє середовище. Проектування і планування дають змогу розробити комплекс необхідних заходів з охорони навколишнього середовища, здійснити їх виконання, серед яких нові удосконалення технологічні процесів на виробництві, створення та експлуатація очисних споруд, що знижують або виключають шкідливий вплив на навколишнє середовище.

Міністерство охорони навколишнього природного середовища (МОНПС) є центральним органом державного управління в галузі охорони природи і використання природних ресурсів і відповідає за охорону природи, організацію раціонального використання і відтворення природних ресурсів у країні. Здійснюється державна екологічна експертиза генеральних схем розвитку і розміщення продуктивних сил країни і галузей народного господарства, контроль за дотриманням екологічних норм при розробці нових технологій, матеріалів і речовин, а також проектів на будівництво (реконструкцію) підприємств та інших об'єктів, що впливають на стан навколишнього середовища і природних ресурсів [1, 3].

Саме в процесі праці проявляється органічний зв'язок людини і природи. Адже практично всі матеріальні блага, що їх споживає людина, є модифіковані людською працею елементи природи.

Висновок. Органічне поєднання правового та економічного механізмів регулювання процесу природокористування і тісне міжнародне співробітництво нашої країни в сфері охорони природи є перспективним шляхом забезпечення раціонального природокористування та охорони довкілля на високому рівні.

Ключові слова: охорона навколишнього середовища; економіка природоохористування; сучасні технології

ЛІТЕРАТУРА:

1. Гаман П. І. Зміст економічного механізму природокористування та природоохоронної діяльності / П. І. Гаман // Бізнес- навігатор. Серія: Економіка і підприємництво. – 2004. – № 5. – С. 48–53.
2. Данилюк Н. І. Особливості формування стратегії екологічної поведінки в умовах глобалізації економіки // Збірник наукових праць. Вип. 39 / Відп. ред. – доктор економічних наук В.Є. Новицький. – К.: Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України, 2003. – С.240 – 247
3. Попова О. Ю. Генезис економічних концепцій у формуванні економіки навколишнього середовища / О. Ю. Попова // Наукові праці Донецького національного технічного університету. Сер.: економічна. – Донецьк : ДонНТУ, 2007. – Вип. 31-3. – С. 273–279.